

Miejsce na naklejkę z kodem szkoły

Marzec 2017

**ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY
Z NOWINAMI
HISTORIA
POZIOM ROZSZERZONY**

CZAS PRACY 180 MINUT

Instrukcja dla zdającego

Za rozwiązanie
wszystkich zadań:

50 punktów

Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 25 stron
(zadania 1 – 27). Ewentualny brak zgłoś
przewodniczającemu zespołu nadzorującego egzamin.

Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.

Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym
tuszem/atramentem.

Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.

Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL.

Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Kod zdającego:

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Zadanie 1. (0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

„Tę postać jedynowładztwa, czyli monarchii, która ma na uwadze dobro ogólne, zwykliśmy nazywać królestwem, panowanie niewielu, a więc więcej niż jednego, zwiemy arystokracją, czyli to dlatego, że najlepsi władają, czy też ponieważ rządzą ku najlepszemu pożytkowi państwa i jego członków; kiedy zaś lud rządzi ku ogólnemu pożytkowi, używamy nazwy - politeja.”

Arystoteles, polityka, cyt. za T. Maresz, K. Juszczyk, Historia w źródłach nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, Starożytność i średniowiecze, SOP w Toruniu, Toruń 2004r. , str.32

"Początkiem wszechrzeczy są atomy i próżnia. Wszystko inne jest tylko mniemaniem. Istnieje nieskończenie wiele światów, które rodzą się i giną. Nic nie może powstać z niebytu, ani w niebyt się obrócić."

Demokryt, Atomy i próżnia, cyt. za jw., str 56

"Więc jeśli o to chodzi, co mnie się zdaje, to zdaje mi się tak, że na szczycie świata myśli świeci idea Dobra i bardzo trudno ją dojrzeć, ale kto ją dojrzy, ten wymiarkuje, że ona jest dla wszystkiego przyczyną wszystkiego, co słuszne i piękne, że w świecie widzialnym pochodzi od niej światło i jego pan, a w świecie myśli ona panuje i rodzi prawdę i rozum, i że musi ją dojrzeć ten, który ma postępować rozumnie w życiu prywatnym lub w publicznym."

Platon, Poglądy filozoficzne, jw, str. 56

Zad. 1.1. Wyjaśnij, dlaczego w starożytnej Grecji narodziła się filozofia (podaj dwa różne powody):

.....
.....
.....

Zad. 1.2. Na podstawie tekstów wymień problemy, które były przedmiotem badań filozofów greckich:

.....
.....
.....

Zadanie 2.(0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

"(...) Nie powiększałem ani nie pomniejszałem miary zbożowej. Nie skracałem dłoni, gdy mierzyl ją długość. Nie powiększałem, sprzedając swe towary, ciężarków wagi. Nie pomniejszałem jęczyczka u wagi. Nie odbierałem mleka od ust dziecka. Nie spędzałem bydła moich sąsiadów z pastwiska. (...) Nie tamowałem wody w czasie jej. Nie zagradzałem tamą wody płynącej - dokąd powinna."

Księga zmarłych, cyt za jw str. 22

" Ci, którzy popełniali ciężkie grzechy śmiertelne (...) narodzą się w różnych postaciach. (...) Za kradzież ziarna człowiek stanie się szcurem, za kradzież konia będzie tygrysem, za kradzież owoców i korzeni stanie się osłem, (...) za kradzież bydła stanie się kozłem."

Bhagawadgita, O wędrówce duszy(...), cyt. za jw. str.23

Zad.2. 1. Rozpoznaj, w jakich cywilizacjach powstały te teksty:

- tekst pierwszy -

- tekst drugi-

Zad.2. 2. Na podstawie tekstów rozstrzygnij, czy w obu cywilizacjach obowiązywały podobne normy moralne. Swoją odpowiedź uzasadnij.

.....
.....

Zadanie 3.(0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

" W Grecji kobiety przyzwoite nie wychodziły z domu z odsłoniętą twarzą , nie mogły również pokazać się samotnie, bez opieki męża, ojca lub towarzystwa służącej. (...) większość życia spędzały Greczynki w domu - i to w specjalnej jego części wydzielonej tylko dla kobiet i całkowicie niedostępnej dla obcych, zwłaszcza obcych mężczyzn. Tam Greczynki oddawały się kobiecym czynnościom i pracom domowym."

M. Węcowski, Starożytność klasyczna, Warszawa 1999, Pytania do Przeszłości, t. 1, cyt. za K. Blachowska, K. Zielińska, Historia. zakresy podstawowy i rozszerzony, WSiP, Warszawa 2004

" (...) Likurg był zdania, że do dostarczania szat również niewolnicy są dostatecznie uzdolnieni, natomiast nakazał , aby płeć żeńska ćwiczyła ciało nie mniej niż męska, a następnie wprowadził żeńskie konkurencje w biegu i w okazaniu siły, jak u mężczyzn, uważając, że z krzepkich obojga rodziców silniejsze rodzi się potomstwo."

Ksenofont, Ustrój polityczny Sparty, cyt. za Historia w źródłach...op. cit. ,str.38

Zad. 3.1. Rozstrzygnij, czy pozycja kobiety, prezentowana w obu tekstach jest taka sama. Odpowiedź uzasadnij

.....
.....
.....

Zad. 3.2. Wyjaśnij, dlaczego model wychowania spartańskiego różnił się od modelu wychowania w innych państwach greckich

.....
.....

Zadanie 4.(0 -1p.)

Materiał źródłowy do zadania:

"Cała władza i ludu i senatu przeszła na Augusta, od niego też pochodzi pełna monarchia. (...) Rzymianie jednak tak dalece nienawidzili samego tytułu monarchy, że władców swych nie nazywali ani dyktatorami, ani królami, ani jakimś innym tego rodzaju tytułem, chociaż wobec oddania im sterów rządów nie można zaprzeczyć, że Rzymianie podlegali władzy królewskiej."

Kasjusz Dion, Historia rzymska, cyt. za Historia w źródłach, op. cit., str. 68

Zad.4.1. Nazwij formę ustroju Rzymu, opisaną w źródle:

.....
Napisz kto i w którym roku wprowadził tę formę ustroju:

Osoba:.....

Rok:

Zadanie 5. (0 -1p.)

Materiały źródłowe do zadania:

"Dostojnemu panu (temu a temu) ja zaś (ten a ten). Ponieważ wszystkim jest doskonale znane, że nie posiadam niczego, co pozwoliłoby mi wyżywić się i odziać, dlatego też zwróciłem się do waszej łaskawości i postanowiłem, że powinienem się oddać i powierzyć waszej opiece. Dokonałem też tego, a mianowicie na następujących warunkach : winniście mnie wspierać i wspomagać tak wyżywieniem, jak i odzieżą, abym mógł stosownie do tego służyć wam i być pożytecznym; a dopóki będę żył, winienem wam służbę i posłuszeństwo na prawach wolnego człowieka i nie jestem w mocy za żywota mego uwolnić się spod waszej władzy i opieki, lecz aż do śmierci winienem pozostawać pod waszą władzą i ochroną"

"(...) Postanawiamy zatem, abyście ani wy, ani wasi podwładni, ani następcy wasi, ani żaden inny urzędnik publiczny nie ośmielił się kiedykolwiek wchodzić na ziemie nadane na terenie naszego królestwa wspomnianemu kościołowi czy to z hojności króla, czy osób prywatnych, albo które zostaną mu nadane, dla wysłuchiwania spraw spornych, dla ściągania kar z jakichkolwiek wyroków sądowych, dla korzystania z postojów i żywności albo dla schwywania poręczycieli. Lecz ze wszystkiego, co skarb mógłby otrzymać od wolnych albo służebnych i innych ludzi, którzy znajdują się na roli i w granicach, czyli na ziemiach wspomnianego kościoła, niechaj, z łaski naszej dla przyszłego zbawienia, płynie po wieczne czasy dochód na światło dla wspomnianego kościoła, zbierany za pośrednictwem jego pełnomocników"

(J. Grygiel, W. Mruk, Materiały pomocnicze do konwersatorium z historii powszechnej średniowiecznej dla studentów I roku historii zaocznej, Kraków 2000, str. 23 - 24)

Podaj nazwy dokumentów, cytowanych w materiałach źródłowych:

Zad.5.1.Dokument I:

Dokument II :.....

Zadanie 6. (0 -1p.)

Materiał źródłowy do zadania:

"Podobnie jak Bóg, Stwórca wszechświata uczynił na firmamencie niebieskim dwa wielkie światła; światło większe aby rządziło dniem, i światło mniejsze, aby rządziło nocą, tak dla umocnienia powszechnego Kościoła, który nazywają królestwem niebieskim, ustanowił dwie wielkie godności, większą, aby jako dniami rządziła duszami, i mniejszą, która by jako nocą rządziła ciałami, to są powaga papieska i władza królewska. A jak księżyc bierze światło swoje od słońca, ponieważ ustępuje mu pod względem wielkości, jakości, położenia i skutków działania, podobnie władza królewska od powagi papieskiej bierze blask dostojęstwa. I im bardziej tkwi w blasku promieni słońca, tym mniejsze posiada światło, a im więcej oddala się od oblicza słonecznego, tym więcej zyskuje jasności."

Z bulli Innocentego III "Sicut universitatis conditor", cyt. za J Grygiel, W. Mruk, op. cit., str. 36

Zad. 6.1. Rozstrzygnij, czy stosunek papieża Grzegorza VII i Innocentego III do hierarchii władzy papieskiej i królewskiej jest taki sam. Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....
.....

Zadanie 7. (0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

"Król nigdy nie rządził samodzielnie. Musiał korzystać z rady dostojników, możnych i specjalistów, również w tym celu, aby uzyskać dla swoich planów aprobatę wpływowych w kraju osobistości. Był to na ogół wąski krąg ludzi należących do elity władzy. Teraz następuje zmiana (...) monarcha zwraca się o opinię do szerokiego spektrum społeczeństwa, do grup, zajmujących różne miejsca w hierarchii. Byli to wasale królewscy i inni wielcy właściciele ziemscy, biskupi i opaci, rzadziej niższy kler, byli to rycerze i mieszczanie. Zapraszani przez króla na konsultacje, zbierali się w jednym miejscu i toczyli obrady zgodnie z porządkiem wyznaczonym przez dwór."

Roman Michałowski, Historia powszechna. Średniowiecze, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2012, str. 371 – 372

Wielka Karta Wolności z 15 VI 1215 roku:

" 12. Żadne tarczowe lub pomocne nie będzie nałożone na królestwo nasze inaczej, jak tylko za zgodą wspólnej rady królestwa naszego, (...)

39. Żaden wolny człowiek nie ma być pojmany ani uwięziony, albo wyrzucony z posiadłości, ani proskrybowany, ani wygnany lub innym sposobem pognębiony; i ani sami na niego nie wyruszymy, ani nikogo innego przeciw niemu nie wyślemy, jak tylko na podstawie legalnego wyroku równych jemu, albo na podstawie prawa ziemskiego."

M. Sobańska - Bondaruk, S. B. Lenard, Wiek V-XV w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1999, str. 173 – 174

Zad.7.1. Nazwij formę monarchii, opisaną w pierwszym tekście źródłowym:

.....

Zad.7.2. Wyjaśnij, jaki wpływ na ukształtowanie się takiej formy monarchii w Anglii miały postanowienia zawarte w drugim tekście źródłowym:

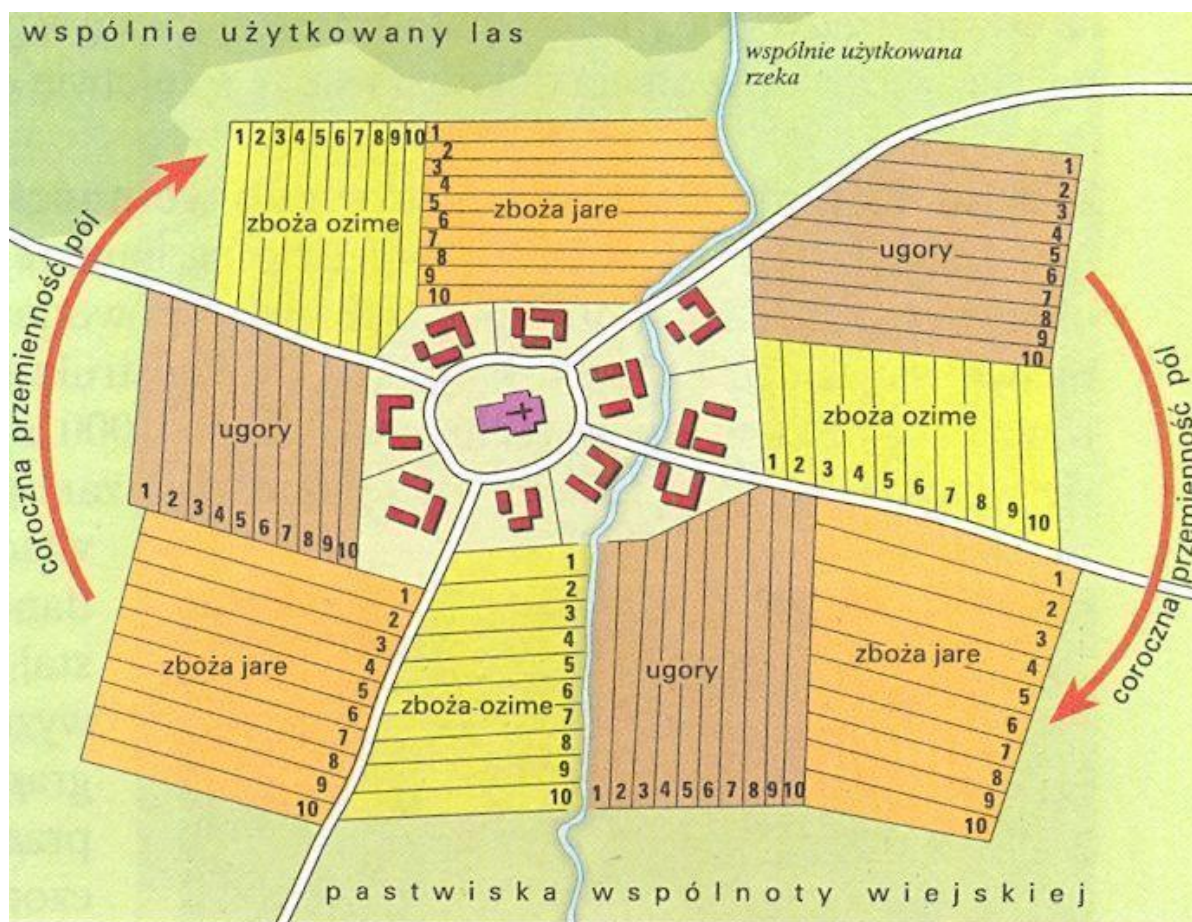
.....

.....

.....

Zadanie 8. (0 -1p.)

Materiał źródłowy do zadania:

Halina Manikowska, „Historia dla maturzysty. Średniowiecze”, Wyd. Szkolne PWN, Warszawa 2006, str.163

Zad.8.1. Podaj nazwę j metody uprawy gruntów, prezentowanej na rysunku.

.....

Zad.8.2. Wyjaśnij, jakie korzyści wynikały z tej metody uprawy ziemi.

.....

.....

Zadanie 9. (0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

"Podobnie w innym tomie z czasów papieża Jana XV Dagome, pan, i Ote, pani i synowie ich Mieszko i Lambert (nie wiem jakiego to plemienia ludzie, sądzę jednak, że to byli Sardyńczycy, ponieważ ci są rządzeni przez czterech "panów") mieli nadać świętemu Piotrowi w całości jedno państwo, które zwie się Schinesghe z wszystkimi swymi przynależnościami w tych granicach, jak się zaczyna od pierwszego boku długim morzem, (stąd) granicą Prus aż do miejsca, które nazywa się Ruś, a granicą Rusi ciągnąc aż do Krakowa i od tego Krakowa aż do rzeki Odry, prosto do miejsca, które nazywa się Alemure, a od tej Alemury aż do ziemi Milczan i od granicy Milczan prosto do Odry i stąd idąc wzdłuż rzeki Odry aż do rzeczonoego państwa Schinesghe."

Dagome iudex, cyt. za Materiały pomocnicze do konwersatorium z historii Polski średniowiecznej dla studentów I roku historii studiów zaocznych, opracowali Lidia Korczak, Stanisław A. Sroka, Kraków 2001, str.5 - 6

" 25 maja roku Pańskiego 992, w dziesiątym roku panowania Ottona III, wspomniany wyżej książę Mieszko, sędziwy już wiekiem i gorączką zmożony, przeniósł się z tego miejsca wygnania do wiekuistej ojczyzny, pozostawiając swoje państwo do podziału między kilku książąt. Z lisią chytrąścią złączył je potem w jedną całość syn jego Bolesław, wypędziwszy macochę i braci oraz oślepiwszy swoich zaufanych Odylena i Przybywoja. Onże Bolesław, aby tylko samemu panować, podeptał wszelkie prawo i sprawiedliwość."

Thietmar, Kronika, ks. IV, rozdz. 58, cyt. za Materiały pomocnicze, op. cit., str.5

Zad.9.1. Wyjaśnij przyczynę wydania pierwszego z dokumentów:

.....
.....

Zad.9.2. Rozstrzygnij, czy Bolesław Chrobry objął rządy w Polsce zgodnie z wolą swojego ojca. Odpowiedź uzasadnij:

.....
.....
.....

Zadanie 10.(0 -1p.)

Materiał źródłowy do zadania:

LATA	POWIERZCHNIA W TYS. KM KWADRATOWYCH
1000	250
1300	200
1370	240
1466	260
1580	865

Zad.10.1.Wyjaśnij przyczyny zmian w powierzchni terytorium Polski w przedziałach lat 1300 - 1370, 1466, 1580:

.....
.....
.....
.....

Zadanie 11.(0 -1p.)

Materiał źródłowy do zadania:

"Gdy król nadjechał, bitwa rozgorzała na nowo, bo obie strony miały o co walczyć. Jednych gnała do boju troska o świętą wiarę, o ołtarze i kościoły (...) , wreszcie świadomość, że nadzieja całego chrześcijaństwa należy do pomyślności tego dnia. Drudzy wiedzieli, że jeśli poniosą klęskę, państwo ich czeka zagłada, a imię ich zniknie na zawsze(...). Władysław, na nic nie bacząc, jak szalony rzucał się na wrogów, siejąc śmierć i grozę, gdzie tylko się obrócił. Wreszcie koń jego ciężko zraniony w bok, zrzucił go tak, że spadł na prawe ramię. Natychmiast podbiegli janczarowie i król zginął pod gradem ich pocisków, które nie tyle go przeszły, co zasypały(...)"

cyt. za Historia w źródłach, op. cit., str. 150

Zad.11.1.Rozpoznaj postać i podaj datę wydarzenia opisywanego w tekście:

Postać.....

Data.....

Zadanie 12. (0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

A) O zbawieniu

" Należy przyznać, że zbawienie nasze polega tylko na miłosierdziu Bożym, wcale zaś nie na zasłudze naszej lub na jakiegokolwiek rzeczy, która jest z nas, dlatego w niem (miłosierdziu) należy pokładać całą nadzieję i głęboko jemu zaufać, nie bacząc na czyny nasze, ani pomocy jakiegokolwiek od nich nie czekając. Zatem istotą wiary jest: uszy nasrożyć, oczy zamknąć, na obietnicę baczyć, a myśl odwrócić od wszelkiej wartości ludzkiej lub od zasług..."

B) "1. Pan nasz i nauczyciel, Jezus Chrystus mówi: Pokutę czyńcie itd., chce więc, iżby całe życie wiernych było pokutą.

43. Należy pouczyć chrześcijan, iż lepiej robi ten, co daje ubogim lub pożycza potrzebującym, niż gdyby miał kupować odpust."

cyt. za : Wojciech Kalwat, Poznać przeszłość, zrozumieć dziś, Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi, wyd. Piotra Marciszuka STENTOR, Warszawa,2006, str.90 -92

Zad.12.1. Rozpoznaj autorów pierwszego i drugiego z tekstów. Obok portretów napisz imię i nazwisko każdego z nich oraz oznaczenie tekstu, którego dana postać jest autorem:

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Zad.12.2. Podaj nazwę poglądu, zaprezentowanego w źródle A)

.....

Zadanie 13. (0 -1p.)

Materiał źródłowy do zadania:

" Sarmatyzm był subkulturą, ograniczoną do pewnej warstwy, barok zaś - m.in. prądem artystycznym, docierającym do większości grup społecznych i środowisk. Trudno więc mówić np. o sarmackim dworze Wazów, mamy natomiast niezliczone przykłady wpływów kultury barokowej na tym terenie. Również i do środowisk magnackich sarmatyzm miał tylko częściowy dostęp, choćby z tego powodu, że możnowładztwo hołdowało innej niż średnia szlachta

doktrynie politycznej, choć oczywiście wołało tego nie ujawniać. Nie posiadał on również silniejszych wpływów w luterzańskich miastach ruskich. Inaczej już przedstawiała się sprawa ze szlachtą kalwińską czy ariańską; jeśli bowiem braci polskich wygnano z ojczyzny, to za niezgodność z sarmacką ideologią, a nie z sarmackim stylem życia”

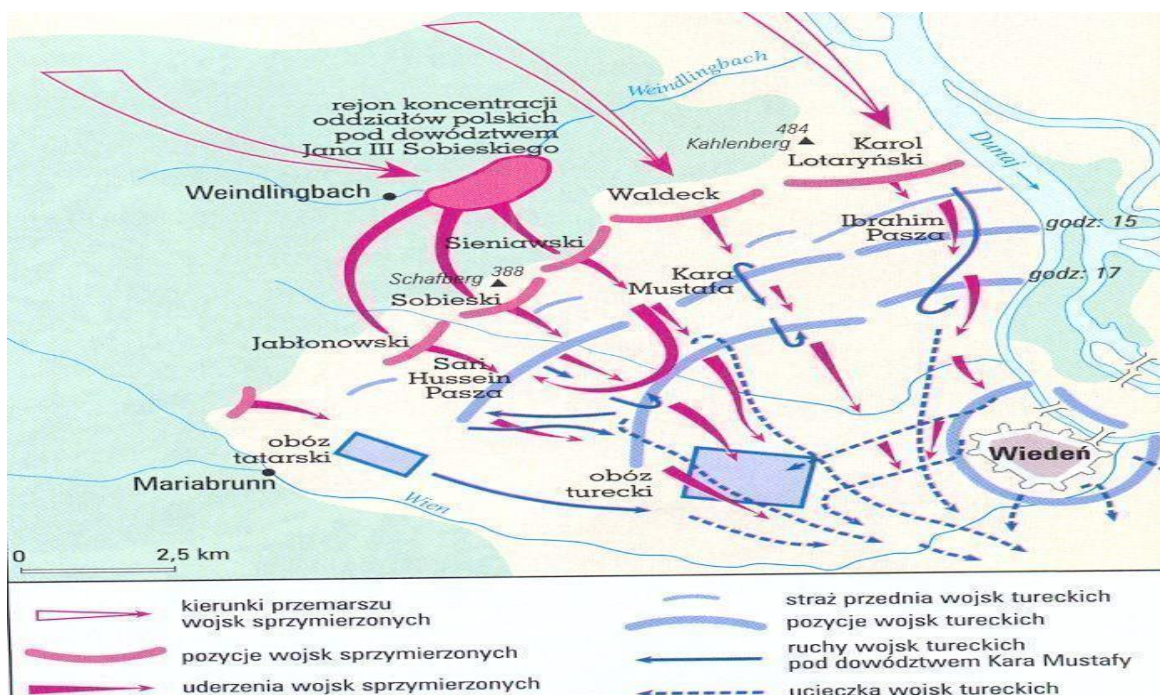
J. Tazbir, J. Staszewski, T. Kizwalter, Historia Polski 1586 - 1831, Królowie elekcyjni, zabory - do powstania listopadowego, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2008 rok, str. 67

Zad.13.1. Na podstawie źródła rozstrzygnij, czy poniższe stwierdzenia są prawdziwe, czy fałszywe. Wybraną odpowiedź zakresł:

1. Zasięg wpływów sarmatyzmu i baroku był jednakowo szeroki. P F
2. Cały stan szlachecki uznawał jedną doktrynę polityczną. P F
3. Wypędzenie arian było rezultatem wyznawanej przez nich ideologii P F

Zadanie 14. (0 -2p.)

Materiał źródłowy do zadania:

J. Tazbir, J. Staszewski, T. Kizwalter, „Historia Polski 1586-1831”, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2008, str. 58

Zad.14.1. Podaj datę roczną bitwy przedstawionej na planie:

.....

Zad.14.2. Wyjaśnij, jakie znaczenie dla sytuacji w Europie miała ta bitwa.

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0 -1p.)

Materiały źródłowe do zadania:

Kościół pw. Piotra i Pawła w Krakowie, zdjęcie współczesne

Świątynia Sybilli w Puławach, zdjęcie współczesne

Zad.15.1. Rozstrzygnij, który z budynków powstał jako pierwszy. Odpowiedź uzasadnij:

.....

.....

.....

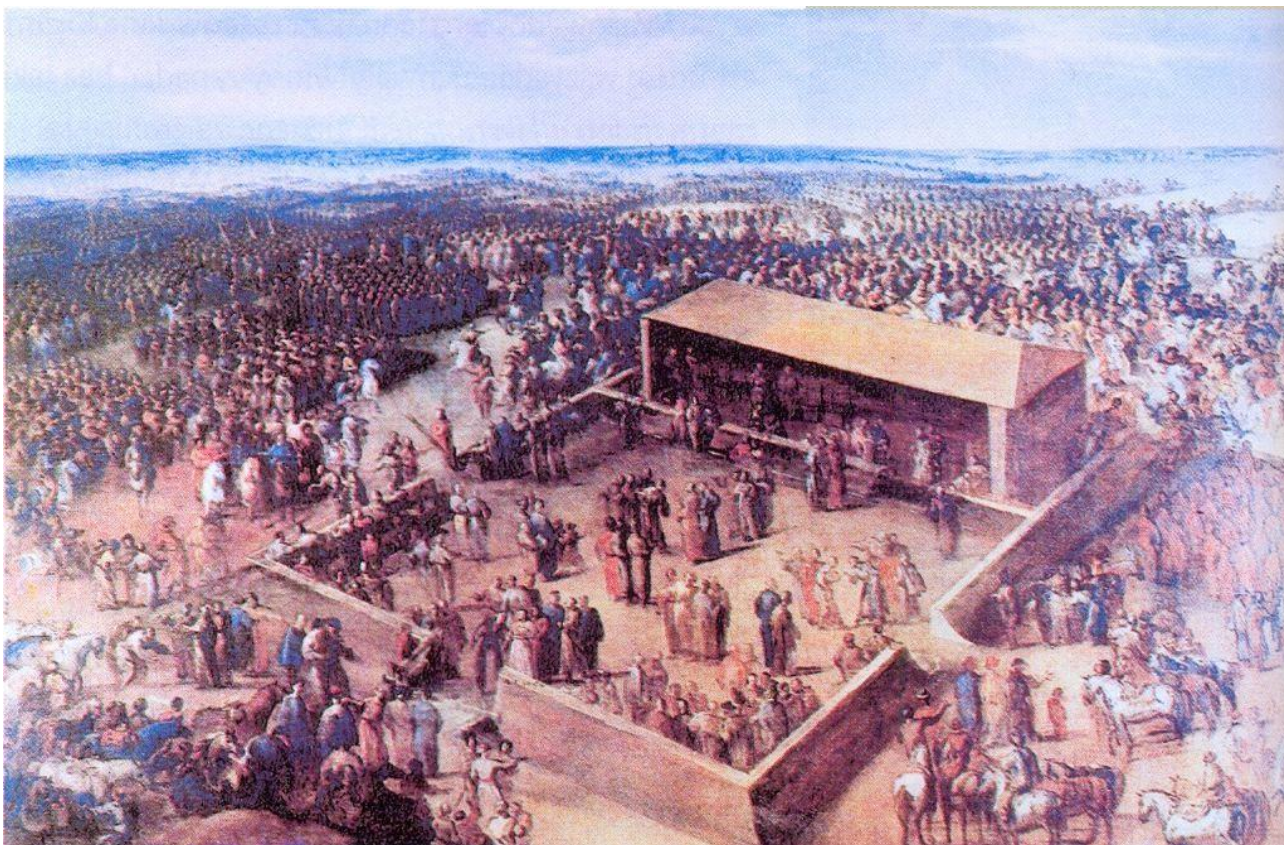
Zadanie 16. (0 -1p.)

Materiały źródłowe do zadania:

" (...) żebym ja mógł i po śmierci mojej na wdzięczne wspomnienie zasłużywszy, w sercach waszmościów trwać, przewiodłszy waszmościów przez zachęcenie i zezwolenie moje do wolnej elekcji, która tylko za żywota mojego przedsięwzięta istotnie wolną być może. (...) Nie potrzeba waszmościom wywodzić, co wszystkim wiadomo, jakie są korzyści elekcji, a jakie niebezpieczeństwa bezkrólewia. To tylko przypomnę, że lubo Rzeczpospolita nieraz szczęśliwie dotąd bezkrólewia przebywała, teraz jednak z pewnością runąć by musiała . W dawnych bowiem czasach

większa była prostota i szczerłość , i sprawiedliwość w przodkach naszych; nie znaleźliśmy się na interesach i względach panów cudzoziemskich, a dopiero na falcjach. Oni też nie przejrzeni bogactw naszych, przyjaźń naszą lekceważyli. (...) Obecnie, niestety! (o, gdybym był fałszywym prorokiem!) wszystkie te nieszczęścia zagrażają z coraz większą pewnością i obawiać się należy, iż bez takiej elekcji stanie się Rzeczpospolita łupem okolicznych narodów.

Jan Kazimierz, Mowa na sejmie 1661 rok, cyt. za : W. Kalwat, Poznać przeszłość, op. cit., str 114

Elekcja na Woli pod Warszawą, obraz z XVII wieku

Zad.16.1.Rozstrzygnij, czy w obu źródłach prezentowana jest taka sama idea wyboru króla. Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 17. (0 -1p.)

Materiały źródłowe do zadania:

" Odtąd (od uchwalenia konstytucji) nastąpił nowy podział wewnętrzny - na zwolenników i krytyków konstytucji. Wśród zwolenników prawdziwe triumfy święcił Stanisław August Poniatowski, po raz pierwszy od wstąpienia na tron wielbiony publicznie i - jak się wydawało- powszechnie. Hasło " król z narodem - naród z królem", rzucone przez Stanisława Augusta w styczniu 1789 r., nie podchwyczone wówczas, teraz stało się własnością powszechną, znakiem porozumienia wszystkich zwolenników konstytucji."

J. Tazbir, J. Staszewski, T. Kizwalter, Historia Polski 1586-1831, op. cit., str.171

Alegoria Konstytucji 3 maja

B. Burda, B. Halczak, R. M. Józefiak, A. Roszak, M. Szymczak, „Historia 2. Czasy nowożytne”, Wyd. Operon, Gdynia 2007, str. 248

Zad.17.1.Wykorzystując informacje zawarte w pierwszym materiale źródłowym, wyjaśnij wymowę ideową drugiego źródła. W wyjaśnieniu odwołaj się do elementów graficznych źródła.

.....

.....

.....

Zadanie 18.(0 -1p.) Materiały źródłowe do zadania:

B. Burda, B. Halczak, R. M. Józefiak, A. Roszak, M. Szymczak, „Historia 2. Czasy nowożytne”, Wyd. Operon, Gdynia 2007, str. 194

Maria Teresa, obraz

Fryderyk II, obraz

- A) posiadłości Hohenzollernów do 1618 roku
- B) obszary przyłączone w latach 1618 – 1648
- C) obszary przyłączone do 1772 roku
- D) obszary przyłączone w latach 1773 – 1795

Zad.18.1

Napisz oznaczenie literowe obszarów, przyłączonych do Prus w okresie wojen, toczonych za panowania władców przedstawionych na portretach:

.....

Zadanie 19. (0 -1p.)

Materiały źródłowe do zadania:

„ IV Chłopi włościanie.

Lud rolniczy spod którego ręki płynie najobfitsze bogactw krajowych źródło, który najliczniejszą w narodzie stanowi ludność (...) pod opiekę prawa i rządu krajowego przyjmujemy (...)”

Ustawa Rządowa , 3 maja 1791 rok

„Zalecam przeto Komisjom Porządkowym Województw i Ziem w całym kraju, aby następujące urządzenie do wszystkich dziedziców, posesorów i rządców wydały:

1-mo. Ogłosi ludowi, iż podług prawa zostaje pod opieką Rządu Krajowego.

2-do. Że osoba wszelkiego włościanina jest wolna i że mu wolno przenieść się, gdzie chce, byleby oświadczył Komisji Porządkowej swego województwa, gdzie się przenosi i byleby długi winne oraz podatki krajowe opłacił.

3-tio. Że lud ma ulżenie w robocznach tak, iż ten, który robi dni 8 lub 6 w tygodniu, ma mieć 2 dni opuszczone w tygodniu. Kto robił dni 3 lub 4 w tygodniu ma mieć opuszczony dzień 1 (...).”

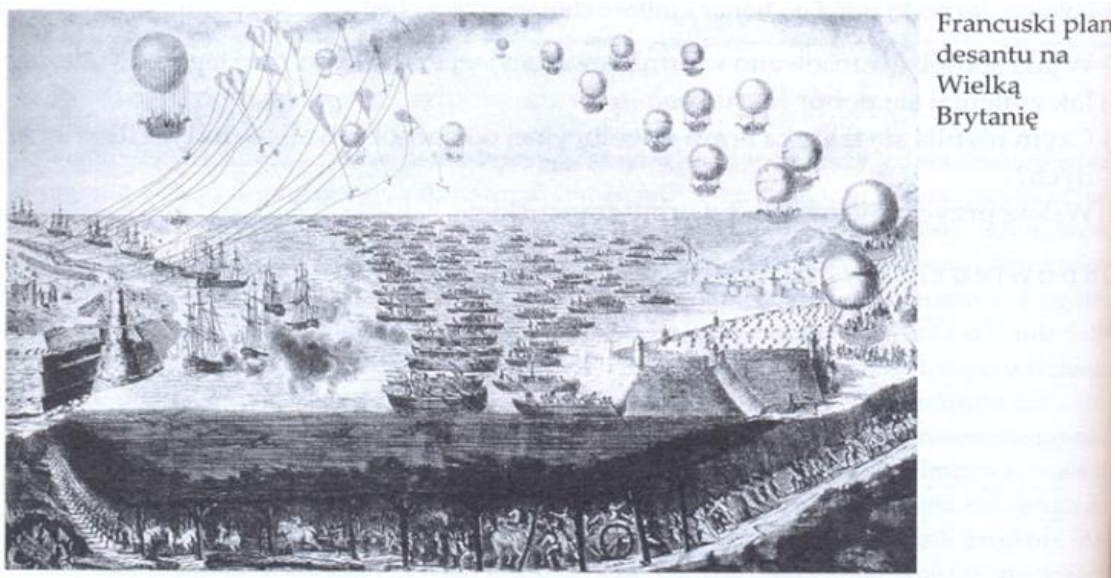
Uniwersał połaniecki

Cyt. Za W. Kalwat, Poznać przeszłość, op. cit. Str.146, 150 – 151

Zad.20.1.Na podstawie źródeł i własnej wiedzy rozstrzygnij, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe. Zaznacz właściwy wybór:

- A) Konstytucja 3 maja znosiła poddaństwo osobiste i obowiązki pańszczyźniane chłopów. P F
- B) Oba cytowane dokumenty zostały wydane przed III rozbiorem Polski P F
- C) Uniwersał połaniecki miał zachęcić chłopów do udziału w powstaniu kościuszkowskim P F

Zadanie 20. (0 -1p.) Materiały źródłowe do zadania:

W. Kalwat, „Poznać przeszłość, zrozumieć dziś. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi” Wyd. Piotra Marciszuka „Stentor”, Warszawa 2006, str. 62

J. Turner, Bitwa pod Trafalgarem, obraz

Zad.20.1.Odwołując się do obu źródeł wyjaśnij, czy francuskie plany, przedstawione w pierwszym źródle, zostały zrealizowane.

.....
.....

Zadanie 21. (0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

„Komuniści uważają za niegodne ukrywanie swych poglądów i zamiarów. Oświadczają oni otwarcie, że cele ich mogą być osiągnięte jedynie przez obalenie przemocą całego dotychczasowego ustroju społecznego. Niech drżą panujące klasy przed rewolucją komunistyczną. Proletariusze nie mają w niej nic do stracenia prócz swych kajdan. Do zdobycia mają świat cały.

Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się!”

Karol Marks, Fryderyk Engels, Manifest komunistyczny”

„ (...) następujące obowiązki dotyczą proletariusza i robotnika: w całości i wiernie wykonać pracę, do której się zobowiązał umową wolną i odpowiadającą słuszności – nie szkodzić pracodawcy na majątku i nie znieważać jego osoby – w dochodzeniu swych praw wstrzymać się od gwałtu i nie wywoływać rozruchów – nie łączyć się z ludźmi przewrotu, wzniecającymi nieumiarkowane nadzieje i rzucającymi wielkie obietnice, których następstwem jest rozczarowanie bezpożyteczne i ruina życia gospodarczego.”

Leon XIII, Encyklika Rerum novarum

Cyt. Za Anna Radziwiłł, Wojciech Roszkowski, Historia dla maturzysty Wiek XIX, Wyd. Szkolne PWN, Warszawa 2003, str. 80 – 81

Zad.21.1.Nazwij doktryny, prezentowane w materiałach źródłowych:

Doktryna prezentowana w pierwszym tekście to.....

Doktryna prezentowana w drugim tekście to

Zad.21.2.Rozstrzygnij, czy autorzy obu tekstów prezentują takie samo stanowisko w kwestii robotniczej. Odpowiedź uzasadnij:

.....
.....

Zadanie 22. (0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

O! Panie, Panie! ze zgrozą świata
Okropne dzieje przyniósł nam czas,
Syn zabił matkę, brat zabił brata,
Mnóstwo Kainów jest pośród nas.
Ależ, o Panie! oni niewinni,
Choć naszą przyszłość cofnęli wstecz,
Inni szatani byli tam czynni;
O! rękę karaj, nie ślepy miecz!
Kornek Ujejski, Chorał (fragment tekstu).

Jan Lorenowicz, Rabacja chłopska 1846, obraz

Zad.22.1.Podaj imię i nazwisko przywódcy ruchu, o którym mówią oba źródła.

.....

Zad.22.2.Wyjaśnij, kogo obarcza odpowiedzialnością za wydarzenia rabacji chłopskiej autor pierwszego źródła:

.....

.....

.....

Zadanie 23.(0 -2p.)

Materiały źródłowe do zadania:

Herb powstania styczniowego

„ (...) Do broni więc Narodzie Polski, Litwy i Rusi, do broni! Bo godzina wspólnego wyzwolenia już wybiła, stary miecz nasz wydobyty, święty sztandar Orła, Pogoni i Archanioła rozwinięty”

Manifest Tymczasowego Rządu Narodowego 22 stycznia 1863 rok., cyt. za W. Kalwat, Poznać przeszłość, op. cit., str.170

Zad.23.1.Na podstawie źródeł i własnej wiedzy wyjaśnij znaczenie symboli, umieszczonych w herbie powstania styczniowego. W odpowiedzi odwołaj się do elementów graficznych źródła drugiego.

.....

.....

.....

Zadanie 24. (0 -2p)

Materiały źródłowe do zadania:

Tomasz Kizwalter, Tomasz Nałęcz, Historia Polski 1831 - 1939. Zabory - od powstania listopadowego. II Rzeczpospolita, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2008 rok, str. 157

Zad.24.1 Podaj nazwę zjawiska ekonomicznego, zilustrowanego w materiale źródłowym

.....

Zad.24.2 Podaj imię i nazwisko polityka i ekonomisty, który jako premier rządu zlikwidował to zjawisko:

.....

Zadanie 25.(0 -2p)

Materiały źródłowe do zadania:

„Wiem, że winienem obszerne wytłumaczenie wypadków w mojej ojczyźnie. (...). Przypuszczam, że pan pamięta, iż przez cały początek roku bieżącego, nie mówiąc już o końcu ubiegłego roku, toczę usilną walkę o naprawę stosunków w Rzeczypospolitej, specjalnie zaś w wojsku. Walka ta w swoich perypetiach nie dawała nigdy decyzywnego rezultatu. (...) Oburzała mnie specjalnie absolutna bezkarność wszystkich nadużyć w państwie i wzrastająca coraz bardziej zależność państwa od wszystkich "nuworiszów", (...). Ostatnim momentem, który mnie zmusił do decyzji, było utworzenie rządu, przypominającego mi bezecnej pamięci rząd, z powodu którego wyszedłem ze służby państwowej, nie chcąc swoim imieniem i służbą popierać ludzi, którzy, zdaniem moim, brali udział w najcięższej zbrodni, dokonanej na Polsce - w zabójstwie Prezydenta Rzeczypospolitej, Gabriela Narutowicza, mego zresztą osobistego przyjaciela. Bezkarność w tej dziedzinie z góry przesądzała trwanie bezkarności we wszystkich innych dziedzinach. Rząd ten od razu ogłosił rządy "silnej ręki", zwracając się przede wszystkim przeciwko mnie osobiście. Decyzję wystąpienia powiązałem z wewnętrznym postanowieniem starać się jedynie o obalenie rządu, nie występując zresztą przeciwko osobie Pana Prezydenta Wojciechowskiego.”

Wywiad dla „Kurier Porannego”, cyt. za Melania Sobańska - Bondaruk, Stanisław Bogusław Lenard, Wiek XX w Źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998 rok, str. 161 -162.

Zad.25.1 Podaj imię i nazwisko osoby, której wypowiedź przytacza materiał źródłowy

.....

Zad.25.2 Podaj datę roczną i nazwę wydarzenia, do którego nawiązuje powyższa wypowiedź:

.....

Zadanie 26. (0 -1p.) Materiały źródłowe do zadania:

Konferencja w Poczdamie, zdjęcie

„(...) Stosownie do uzgodnionego planu siły każdego z trzech mocarstw będą okupowały oddzielną strefę Niemiec. Zgodnie z tym planem przewidziano utworzenie zespolonej administracji i kontroli za pośrednictwem centralnej Komisji Kontroli, złożonej z naczelników dowódców trzech mocarstw z siedzibą w Berlinie. Uzgodniono, że Francja, jeśli tego zapragnie, będzie zaproszona do objęcia jednej strefy okupacyjnej i do wzięcia udziału w Komisji Kontroli jako czwarty jej członek. (...)”

Cyt. za S. Roszak, J. Kłaczek, Poznać przeszłość. Wiek XX. Podręcznik do historii dla szkół ponadgimnazjalnych. Zakres podstawowy. Wyd. Nowa Era, Warszawa 2012, str.167

Zad.26.1 Rozstrzygnij, czy tekst, cytowany w materiale źródłowym. Powstał w trakcie konferencji Wielkiej Trójki, prezentowanej na zdjęciu. Odpowiedź uzasadnij.

.....
.....
.....

Zadanie 27. (0-12p.)

Wybierz jeden z tematów wypracowania:

1. Przedstaw genezę, organizację i przyczyny upadku imperiów starożytnego świata - państwa Aleksandra Wielkiego i imperium rzymskiego. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.
2. Scharakteryzuj rolę Piastów w procesie tworzenia i umacniania państwa polskiego.
3. Scharakteryzuj podłoże ideologiczne i przedstaw funkcjonowanie monarchii absolutnych w XVII i XVIII wieku. W pracy wykorzystaj materiały źródłowe.
4. Bić się czy nie bić? - scharakteryzuj postawy Polaków wobec walki o niepodległość w XIX wieku.
5. Scharakteryzuj przemiany gospodarcze i społeczne w Polsce w latach 1918 - 1939.

Materiały źródłowe do tematu nr 1:

" Wierzył, że ma misję od Boga zharmonizowania wszystkich ludzi i stania się jednoczycielem świata. Zebrał ludzi razem przez odwołanie się do zasady, a nie do siły zbrojnej. Zbierał ich z każdego zakątka w jedno i mieszał w kielichu miłości ich sposoby życia, zwyczaje, małżeństwa, przyzwyczajenia społeczne, prosił ich, by traktowali cały zamieszkały świat jako swój kraj, by traktowali armię jako ich cytadelę i spoglądali na dobrych ludzi jako współbraci, na złych jako na cudzoziemców. (...) myśl leżąca u podstaw ekspedycji Aleksandra pokazuje go jako filozofa, którego celem było zapewnienie wszystkim ludziom zgody i danie im pokoju(...)"

Plutarch, Żywoty sławnych mężów, cyt. za :Informator maturalny od 2005 roku, Historia, Wyd. Szkolne Omega, Kraków 2003 rok, str. 68

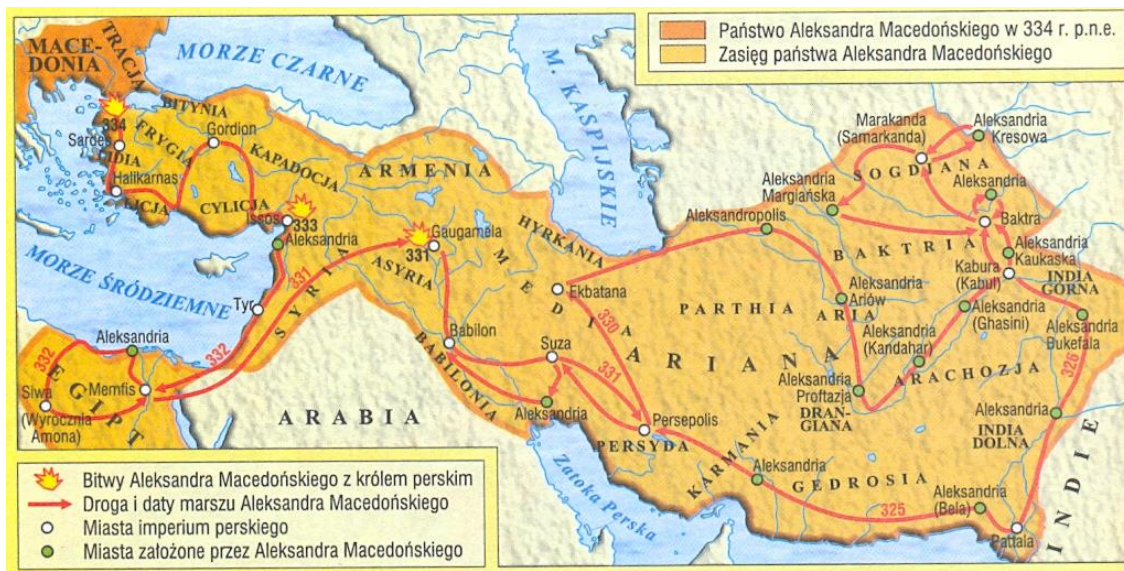
" Rozszerzyłem granice wszystkich prowincji ludu rzymskiego, z którymi sąsiadowały plemiona niepodległe naszej władzy.(...) Na mój rozkaz i pod moimi auspicjami prowadzono prawie równocześnie dwa wojska do Etiopii i Arabii, (...) wycięto w polu ogromne wojska wrogów z obojga ludów i zdobyto liczne miasta.(...) Kolonie wojskowe

założyłem w Afryce, Sycylii, Macedonii, w obu Hiszpaniach, Achai, Azji, Syrii, Galii Narbońskiej i Pizydii. Italia zaś posiada założonych pod moimi auspicjami 28 kolonii, które za mojego życia były bardzo sławne i ludne. (...)”

Oktawian August, *Autobiografia*, cyt. za *Historia w źródłach*, op. cit., str.63 – 64

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, Starożytność i średniowiecze*, SOP w Toruniu, Toruń 2004r.

T. Maresz, K. Juszczyk, *Historia w źródłach nie tylko pisanych dla liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego i technikum, Starożytność i średniowiecze*, SOP w Toruniu, Toruń 2004r.

Materiały źródłowe do tematu nr 3:

„Ponieważ nie ma na ziemi po Bogu nikogo większego od suwerennych książąt i ponieważ są oni przezeń ustanowieni jako jego namiestnicy, ażeby rozkazywali innym ludziom, trzeba zwracać uwagę na ich godność, aby z całym posłuszeństwem uszanować i uczcić ich majestat, myśleć i mówić o nich z pełną czcią, albowiem ten, kto znieważa swego suwerennego księcia, znieważa Boga, którego jest on obrazem na ziemi. (...) Mówiąc tedy, że nigdy nie jest dopuszczalne, aby poddany nastawał w czymkolwiek na swego księcia suwerennego, choćby był najbardziej niegodziwym i okrutnym tyranem. Jest natomiast dozwolone nie być mu posłusznym w rzeczy, która by była przeciwna prawu Boga lub natury, uciekać, kryć się, odpierać ciosy, ale śmierć raczej ponieść, niż nastawać na jego życie lub na jego cześć”

Jean Bodin, Sześć ksiąg o Rzeczypospolitej, cyt. Za W. Karwat, Poznać przeszłość, op. cit., str. 117 – 118.

„Król lubił we wszystkim splendor, przepych i rozrzutność. Skłonność ta stała się jego zasadą, celowo podtrzymywaną i narzucaną całemu dworowi. Aby mu się podobać, trzeba było być rozrzutnym w przyjęciach, ubiorach, pojazdach, budowlach, grze w karty. (...) W gruncie rzeczy tą drogą dążył i doszedł do wyczerpania przez luksus wszystkich majątków, niektórych doprowadził nawet do niedostatku, a każdego kto chciał żyć na pewnej stopie – do uzależnienia w zupełności od swojej łaski. Ponadto zaspokajał tym swa pychę, otaczając się dworem wspaniałym pod każdym względem i stwarzał zamieszanie, zacierając coraz bardziej wszelkie naturalne różnice między ludźmi(...)”

Saint-Simon o rządach Ludwika XIV, cyt. Za W. Karwat, Poznać przeszłość, op. cit., str. 120 – 121

„Cesarz rosyjski jest monarcha samowładny, albowiem żadna inna, jak tylko ta, nie dzieląca się i szczególna w jego osobie władza nie może skutkować w potrzebę i przyzwoitość rozciągłości tak obszernego cesarstwa. Państwo tak obszerne wymaga rządu jednowładnego w tej osobie, która nim rozporządza. (...) Przydać tu jeszcze należy, iż nieporównanie jest lepiej być posłusznym prawu pod jednym tylko panem, niż zależeć od wielu.”

Instrukcja Katarzyny II, 1766 rok, cyt. Za W. Karwat, Poznać przeszłość, op. cit., str.131

„Panujący jest pierwszym sługą państwa, jest dobrze opłacony za to, by podtrzymywał godność swego stanowiska; żąda się jednak od niego, aby pracował skutecznie dla dobra państwa i przynajmniej zasadniczym sprawom poświęcał swą uwagę (...)”

Testament polityczny Fryderyka II, 1752 rok, cyt. Za W. Karwat, Poznać przeszłość, op. cit., str. 132

BRUDNOPIS